EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 19.6.2024.
COM(2024) 624 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Slovenije

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 624 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Slovenije

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97[1], a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća[2] kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima EU-a. Njime se, u skladu s prioritetima europskog semestra, doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Mehanizmom se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar EU-a i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(2) Uredba o planu REPowerEU[3] donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti EU-a o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time bi se doprinijelo energetskoj

---

1 SL L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

3 Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1.), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u EU-u, dok bi se istodobno postiglo povećanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora, kapaciteta za skladištenje energije i energetske učinkovitosti. Slovenija je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(3) Komisija je 16. ožujka 2023. objavila komunikaciju „Dugoročna konkurentnost EU-a: perspektiva nakon 2030.”[4] na kojoj će se temeljiti donošenje odluka o politikama i okvirni uvjeti za povećanje rasta. U toj se komunikaciji definira devet pokretača konkurentnosti koji se međusobno dopunjuju. Među njima se pristup privatnom kapitalu, istraživanje i inovacije, obrazovanje i vještine te jedinstveno tržište ističu kao najvažniji prioriteti politika za reforme i ulaganja kojima će se rješavati sadašnji problemi produktivnosti i jačati dugoročna konkurentnost EU-a i njegovih država članica. Nakon te komunikacije Komisija je 14. veljače 2024. objavila Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti[5]. U tom izvješću detaljno se opisuju konkurentske prednosti i izazovi jedinstvenog europskog tržišta i prate godišnja kretanja u skladu s utvrđenih devet pokretača konkurentnosti.

(4) Komisija je 21. studenog 2023. donijela Godišnji pregled održivog rasta za 2024.[6], čime je označen početak ciklusa europskog semestra 2024. za koordinaciju ekonomskih politika. Europsko vijeće potvrdilo je 22. ožujka 2024. prioritete tog pregleda na temelju četiri dimenzije konkurentne održivosti. Komisija je 21. studenog 2023. donijela i mišljenje o nacrtu proračunskog plana Slovenije za 2024. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Vijeće donijelo 12. travnja 2024., kao i Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2024., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava i koji je Vijeće donijelo 11. ožujka 2024.

(5) EU-ov novi okvir gospodarskog upravljanja stupio je na snagu 30. travnja 2024. Taj okvir obuhvaća novu Uredbu Europskog parlamenta i Vijeća (EU) 2024/1263 o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97. Obuhvaća izmijenjenu Uredbu (EZ) br. 1467/97 o provedbi postupka u slučaju prekomjernog deficita i izmijenjenu Direktivu 2011/85/EU o proračunskim okvirima država članica[7]. U novom su okviru ciljevi održivost javnog duga te održiv i uključiv rast koji će se postići postupnom fiskalnom konsolidacijom, reformama i ulaganjima. Okvir potiče odgovornost na nacionalnoj razini i više je usmjeren na srednjoročno razdoblje i na djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica trebala bi Vijeću i Komisiji dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan. Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni planovi sadržavaju fiskalne i investicijske obveze i obveze pojedine države članice u pogledu reformi te obuhvaćaju četverogodišnje ili petogodišnje razdoblje planiranja, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog

---

4 COM(2023) 168 final.
5 COM(2024) 77 final.
6 COM(2023) 901 final.
7 Uredba Vijeća (EU) 2024/1264 od 29. travnja 2024. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1467/97 o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita (SL L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) i Direktiva Vijeća (EU) 2024/1265 od 29. travnja 2024. o izmjeni Direktive 2011/85/EU o zahtjevima za proračunske okvire država članica (SL L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

zakonodavnog postupka. Kretanje neto rashoda[8] u nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima trebalo bi biti u skladu sa zahtjevima iz Uredbe (EU) 2024/1263, uključujući zahtjeve da se dug opće države uvjerljivo smanjuje ili nastavi uvjerljivo smanjivati najkasnije do kraja razdoblja prilagodbe odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % BDP-a, a da se državni deficit u srednjoročnom razdoblju smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz Uredbe (EU) 2024/1263, razdoblje prilagodbe može se produljiti za najviše tri godine. Komisija će radi potpore u izradi tih planova [21. lipnja] 2024. državama članicama dostaviti smjernice o sadržaju planova i naknadnih godišnjih izvješća o napretku koje će trebati dostaviti i, u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) 2024/1263, tehničke smjernice o fiskalnim prilagodbama (referentne smjerove kretanja i tehničke informacije, ovisno o slučaju). Države članice do 20. rujna 2024. trebaju dostaviti svoje srednjoročne fiskalno-strukturne planove, osim ako država članica i Komisija postignu dogovor o produljenju tog roka za razumno razdoblje. Države članice trebale bi osigurati uključivanje nacionalnih parlamenata i savjetovati se s neovisnim fiskalnim institucijama, socijalnim partnerima i drugim relevantnim nacionalnim dionicima, prema potrebi.

(6) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2024. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020., 2022. i 2023. i dalje su jednako relevantne i za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(7) Slovenija je 30. travnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 20. srpnja 2021. donijelo Odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Slovenije[9], koja je izmijenjena 17. listopada 2023. u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241 radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu, te radi uključivanja poglavlja o planu REPowerEU[10]. Isplata obroka ovisi o odluci Komisije, koja se donosi u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, da je Slovenija u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Pretpostavlja se da su ključne etape

---

8 Neto rashodi kako su definirani u članku 2. Uredbe Vijeća (EU) 2024/1263 od 29. travnja 2024. (SL L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Neto rashodi znači državni rashodi bez i. izdataka za kamate, ii. diskrecijskih mjera na strani prihoda, iii. rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, iv. nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, v. cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost te vi. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

9 Provedbena odluka Vijeća od 20. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Slovenije (10612/21).

10 Provedbena odluka Vijeća od 16. listopada 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 20. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Slovenije (13615/1/23).

i ciljne vrijednosti u zadovoljavajućoj mjeri postignute ako dotična država članica nije ukinula mjere.

(8) Komisija je 19. lipnja 2024. objavila Izvješće za Sloveniju za 2024.[11]. U njemu je ocijenjen napredak Slovenije u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo u razdoblju od 2019. do 2023. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Slovenije. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u odnosu na izazove koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi. Ocijenjen je i napredak Slovenije u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva EU-a u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja.

(9) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat[12], deficit opće države u Sloveniji se s 3,0 % BDP-a u 2022. smanjio na 2,5 % BDP-a u 2023., dok je dug opće države pao sa 72,5 % BDP-a krajem 2022. na 69,2 % BDP-a krajem 2023. Kako je najavila u smjernicama za fiskalnu politiku za 2024.[13], Komisija čini prvi korak za pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita koji se temelje na deficitu, u skladu s postojećim pravnim odredbama. Komisija je 19. lipnja 2024. donijela izvješće na temelju članka 126. stavka 3. UFEU-a[14]. U tom je izvješću ocijenjeno proračunsko stanje Slovenije jer njezin planirani deficit opće države 2024. premašuje referentnu vrijednost od 3 % BDP-a. Uzimajući u obzir tu ocjenu i nakon razmatranja mišljenja Gospodarskog i financijskog odbora u skladu s člankom 126. stavkom 4. UFEU-a, u izvješću se zaključuje da Komisija u srpnju ne namjerava predložiti pokretanje postupka u slučaju prekomjernog deficita za Sloveniju.

(10) Vijeće je 12. srpnja 2022. preporučilo da Slovenija poduzme mjere čiji je cilj osigurati da rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom politike[15], uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije te osobama koje bježe iz Ukrajine. Sloveniji je preporučeno da prilagodi postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Sloveniji je preporučeno i da poveća javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetsku sigurnost uzimajući u obzir inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova Unije. Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike[16] bio je u 2023. kontrakcijski (0,5 % BDP-a), u kontekstu visoke inflacije. Rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera

---

11 SWD(2024) 624 final.

12 Eurostat-Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2024.

13 COM(2023) 141 final.

14 Izvješće Komisije pripremljeno u skladu s člankom 126. stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, 19.6.2024., COM(2024) 598 final.

15 Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2024. procjenjuje se da će srednjoročni potencijalni rast proizvodnje Slovenije u 2023., koji se koristi za mjerenje smjera fiskalne politike, iznositi 11,5 % u nominalnom smislu, na temelju prosječne desetogodišnje stope potencijalnog realnog rasta i deflatora BDP-a za 2023.

16 Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti gospodarski poticaj koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između i. srednjoročnog potencijalnog rasta i ii. promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda (i isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19) te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije.

na strani prihoda) imao je u 2023. kontrakcijski učinak od 0,4 % BDP-a na smjer fiskalne politike. To uključuje smanjeni trošak ciljanih hitnih mjera potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije za 0,3 % BDP-a. Rast primarnih tekućih rashoda koje financira država bio je u 2023. u skladu s preporukom Vijeća. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima drugih fondova EU-a iznosili su 1,3 % BDP-a u 2023. Ulaganja koja financira država iznosila su 4,6 % BDP-a u 2023., što je godišnje smanjenje od 0,2 postotna boda u odnosu na 2022. Slovenija je financirala dodatna ulaganja sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a. Financirala je javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju i energetsku sigurnost, kao što su željeznička infrastruktura, obnovljivi izvori energije i sprečavanje prirodnih katastrofa, što se djelomično financira sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova EU-a.

(11) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se da će se realni BDP povećati za 2,3 % u 2024. i za 2,6 % u 2025., a inflacija mjerena HIPC-om iznositi 2,8 % u 2024. i 2,4 % u 2025.

(12) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni deficit od 2,8 % BDP-a u 2024. i smanjenje udjela duga opće države u BDP-u na 68,1 % do kraja 2024. Povećanje deficita u 2024. uglavnom je rezultat većih javnih ulaganja, uključujući rashode koje financira država za obnovu nakon poplave, i indeksacije socijalnih naknada, a djelomično se kompenzira smanjenjem subvencija, ukidanjem mjera koje su utjecale na smanjenje prihoda kako bi se ublažio učinak visokih cijena energije i privremenim povećanjem stope poreza na dobit. Prema Komisijinim procjenama, predviđa se da će u 2024. smjer fiskalne politike biti kontrakcijski i iznositi 0,2 % BDP-a.

(13) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. očekuje se da će se u 2024. bespovratnom potporom („bespovratna sredstva”) iz Mehanizma za oporavak i otpornost financirati rashodi u iznosu do 0,7 % BDP-a, u odnosu na 0,2 % BDP-a u 2023. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost omogućit će visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo i dug opće države Slovenije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. očekuje se da će u 2024. rashodi financirani zajmovima iz Mehanizma za oporavak i otpornost iznositi 0,4 % BDP-a, u odnosu na 0,1 % BDP-a u 2023.

(14) Vijeće je 14. srpnja 2023. preporučilo[17] da Slovenija osigura razboritu fiskalnu politiku, osobito ograničavanjem nominalnog povećanja neto primarnih rashoda koje financira država[18] u 2024. na najviše 5,5 %. Države članice bile su pozvane da pri izvršenju svojih proračuna za 2023. i izradi nacrta proračunskih planova za 2024. vode računa o tome da će Komisija na temelju podataka o realizaciji za 2023. Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita koji se temelje na deficitu. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., predviđa se da će u Sloveniji

[17] Preporuka Vijeća od 14. srpnja 2023. o Nacionalnom programu reformi Slovenije za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Slovenije za 2023., SL C 312, 1.9.2023., str. 224.

[18] Neto primarni rashodi definiraju se kao rashodi koje financira država bez i. diskrecijskih mjera na strani prihoda, ii. izdataka za kamate, iii. rashoda za cikličnu nezaposlenost te iv. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

doći do povećanja neto primarnih rashoda koje financira država za 5,6 % u 2024.[19], što je više od preporučene maksimalne stope rasta. Ta prekomjerna potrošnja u odnosu na preporučenu maksimalnu stopu rasta neto primarnih rashoda koje financira država na razini je manjoj od 0,1 % BDP-a u 2024. Postoji rizik da to ne bude sasvim u skladu s preporukom Vijeća.

(15) Osim toga, Vijeće je preporučilo da Slovenija u 2023. i 2024. što prije poduzme mjere radi postupnog ukidanja hitnih mjera energetske potpore na snazi i da ostvarene uštede iskoristi za smanjenje državnog deficita. Vijeće je dodatno utvrdilo da bi Slovenija, budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne nove mjere potpore ili njihov nastavak, trebala osigurati da budu usmjerene na zaštitu ranjivih kućanstava i poduzeća, fiskalno pristupačne te da potiču smanjenje potrošnje energije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., neto proračunski trošak[20] hitnih mjera energetske potpore u 2023. procijenjen je na 1,4 % BDP-a, a predviđa se da će iznositi 0,1 % u 2024. i 0,0 % u 2025. Konkretno, pretpostavlja se da će naknada dobavljačima plina i električne energije prodanih po administrativno utvrđenim cijenama u 2024. ostati na snazi, iako s manjim učinkom. Ako se u skladu s preporukom Vijeća ostvarene uštede iskoriste za smanjenje državnog deficita, u tim se projekcijama implicira fiskalna prilagodba od 1,3 % BDP-a u 2024., dok će u toj godini neto primarni rashodi koje financira država[21] imati kontrakcijski učinak od 0,1 % BDP-a na smjer fiskalne politike. Predviđa se postupno ukidanje hitnih mjera energetske potpore što prije u 2023. i 2024. To je u skladu s preporukom Vijeća. Međutim, ne predviđa se da će se ostvarene uštede u cijelosti iskoristiti za smanjenje državnog deficita. Postoji rizik da to ne bude u skladu s preporukom Vijeća.

(16) Osim toga, Vijeće je Sloveniji preporučilo i da očuva javna ulaganja koja financira država i osigura učinkovitu apsorpciju bespovratnih sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstava iz drugih fondova Unije, osobito radi promicanja zelene i digitalne tranzicije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., predviđa se da će se javna ulaganja koja financira država povećati na 5,3 % BDP-a u 2024. (u odnosu na 4,6 % BDP-a u 2023.). To je u skladu s preporukom Vijeća. Osim toga, očekuje se da će javni rashodi koji se financiraju prihodima iz sredstava fondova EU-a, uključujući bespovratna sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost, ostati stabilni na 1,3 % BDP-a u 2024. (1,3 % BDP-a u 2023.)

(17) Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze i uz pretpostavku nepromijenjenih politika, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni deficit od 2,2 % BDP-a u 2025. Smanjenje deficita u 2025. uglavnom je rezultat

---

19 Time se uzimaju u obzir jednokratne mjere od 0,7 % BDP-a u 2024., koje se odnose na kratkoročne hitne troškove obnove nakon poplava u kolovozu 2023. (kao i 0,4 % BDP-a u 2023. iz istog razloga). Osim toga, predviđa se da će se iz Fonda solidarnosti EU-a pokriti hitni troškovi od 0,15 % BDP-a u 2023., 0,3 % BDP-a u 2024. i 0,15 % BDP-a u 2025. Vijeće se 14. srpnja 2023. osvrnulo i na razorne poplave koje su Italiju pogodile u svibnju 2023. i potvrdilo je da će se trošak izravne hitne potpore zbog tih poplava uzeti u obzir u narednim procjenama usklađenosti i da će se, u načelu, smatrati jednokratnim i privremenim mjerama. Sličan je pristup primijenjen i kod razornih poplava koje su pogodile Sloveniju u kolovozu 2023.

20 Ta vrijednost predstavlja razinu godišnjeg proračunskog troška tih mjera, uključujući prihode i rashode i, ovisno o slučaju, isključujući prihode od poreza na neočekivanu dobit dobavljača energije.

21 Taj se učinak mjeri kao promjena primarnih rashoda opće države, bez i. dodatnog proračunskog učinka diskrecijskih mjera na strani prihoda, ii. jednokratnih rashoda, iii. rashoda za ciklički nezaposlenost i iv. rashoda koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije, u odnosu na srednjoročnu (10-godišnju) prosječnu stopu potencijalnog rasta nominalnog BDP-a, izraženo kao udio u nominalnom BDP-u.

uvođenja novog doprinosa za dugotrajnu skrb, koji će se naplaćivati od srpnja 2025., zbog kojeg se predviđa povećanje socijalnih doprinosa za oko 0,4 % BDP-a. Postupno smanjenje rashoda za obnovu nakon poplava utjecat će na javna ulaganja, za koje se predviđa smanjenje za 0,4 postotna boda, na 5,4 % BDP-a. Predviđa se da će do kraja 2025. doći do smanjenja udjela duga opće države u BDP-u na 66,4 %.

(18) U Sloveniji se predviđa znatno povećanje troškova zbog starenja stanovništva, što će u narednim desetljećima dovesti do povećanja rashoda za zdravstvenu skrb, dugotrajnu skrb i mirovine. Plan za oporavak i otpornost već obuhvaća nekoliko mjera za potporu fiskalnoj održivosti. Izvan tog plana, za adekvatnost i fiskalnu održivost socijalne zaštite važno je pratiti potrošnju. Revizije potrošnje mogle bi se iskoristiti za utvrđivanje područja nižeg prioriteta ili neučinkovite potrošnje. Oslobođena sredstva zatim bi se mogla prenamijeniti za nove fiskalne izazove, među ostalim u području socijalne zaštite. Radi učinkovitije potrošnje vrlo je važno brzo provesti daljnje mjere usklađene sa strukturnim reformama u tijeku.

(19) Udio poreza u BDP-u Slovenije i dalje je ispod prosjeka EU-a, a njegov sastav nije iznimno pogodan za rast. Najviši razred poreza na dohodak i poreznog opterećenja rada za različite razine dohotka i dalje su među najvišima u EU-u, dok su porezi na imovinu, uključujući periodične, i dalje vrlo niski i njihov je udio upola manji od prosjeka EU-a. Smanjenjem poreznog opterećenja rada smanjili bi se troškovi rada, povećala potražnja za radnom snagom i poboljšala konkurentnost. Veće neto plaće mogle bi povećati ponudu radne snage. Iako je udio prihoda od poreza za zaštitu okoliša iznad prosjeka EU-a, poreznim sustavom mogli bi se i nadalje promicati zeleni ciljevi, među ostalim primjenom načela „onečišćivač plaća”.

(20) Javna ulaganja u Sloveniji su iznad prosjeka EU-a i posljednjih su godina u porastu. Međutim, njihova bi se djelotvornost i učinkovitost mogla poboljšati boljom koordinacijom planiranja javnih ulaganja u svim sektorima i ministarstvima. Koherentnim skupom dokumenata o dugoročnom planiranju i integriranim srednjoročnim planom za potencijalna ulaganja također bi se mogla poboljšati učinkovitost javnih ulaganja, što uključuje određivanje prioriteta projekata u skladu s nacionalnim i europskim prioritetima. To bi pridonijelo i povećanju potencijala rasta i fiskalne održivosti zemlje.

(21) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) i kriterijem 2.2. iz Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241, plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i trebaju se provesti do 2026. Očekuje se da će pomoći da se djelotvorno odgovori na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju, kao i u vlastitom nacionalnom energetskom i klimatskom planu. U tom kratkom roku, brz nastavak djelotvorne provedbe plana, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Slovenije zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. Kako bi se obveze iz plana izvršile do kolovoza 2026., ključno je da Slovenija nastavi provedbu reformi i ubrza ulaganja, poduzme mjere za otklanjanje novih kašnjenja i istodobno osigura snažan administrativni kapacitet. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(22) U skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Slovenija u okviru preispitivanja fondova kohezijske politike u sredini programskog razdoblja treba do ožujka 2025. preispitati svaki program, uzimajući u obzir, među ostalim, izazove utvrđene u

preporukama koje su joj upućene 2024., kao i u svojem nacionalnom energetskom i klimatskom planu. To preispitivanje osnova je za konačnu dodjelu financijskih sredstava EU-a uključenih u svaki od tih programa. Slovenija je ostvarila napredak u provedbi kohezijske politike i europskog stupa socijalnih prava, no i dalje su prisutni izazovi i vidljive su izrazite razlike između regije glavnog grada i ostatka države. Ključno je ubrzati provedbu programâ kohezijske politike i jačati administrativni kapacitet na nacionalnoj i regionalnoj razini. Prioriteti koji su dogovoreni u programima i dalje su relevantni. Uz mjere koje se odnose na administrativni kapacitet, vrlo su važna dodatna zelena ulaganja, a osobito mjere zaštite od poplava i mjere za ublažavanje klimatskih promjena, s naglaskom na prirodnim rješenjima. Jednako je važno nastaviti ulagati u održivi promet kako bi se za putovanje na posao smanjila velika ovisnost o osobnim automobilima. I dalje je bitna provedba teritorijalnih planova za pravednu tranziciju, kojima se podupire postupno ukidanje ugljena. Javno-privatna partnerstva za istraživanje i razvoj još su relevantna za povećanje produktivnosti rada. Nadalje, važno je poticati obrazovanje odraslih, među ostalim radi stjecanja digitalnih i zelenih vještina, te aktivne politike tržišta rada, kao i modernizaciju i digitalizaciju socijalnih usluga i usluga na tržištu rada. Iznimno je važno ubrzati deinstitucionalizaciju i razvoj kvalitetnih, adekvatnih i pristupačnih socijalnih usluga u zajednici, a osobito dugotrajnu skrb, radi potpore socijalnoj uključenosti. Slovenija bi mogla iskoristiti i inicijativu Platforma za strateške tehnologije za Europu za poticanje ulaganja u razvoj i proizvodnju čistih i resursno učinkovitih tehnologija, posebno u sektoru energije iz obnovljivih izvora i grijanja.

(23) Uz gospodarske i socijalne poteškoće koje se otklanjaju planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a, Slovenija je izložena dodatnim izazovima koji se odnose na održivost javnih financija, nedostatak vještina i radne snage te oskudna ulaganja poduzetničkog kapitala i ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije.

(24) Testom Programa za međunarodnu procjenu učenika (PISA) za 2022. utvrđeno je znatno pogoršanje osnovnih vještina (posebno u čitanju i matematici). Povećanje udjela petnaestogodišnjih učenika s lošim rezultatima i smanjenje broja uspješnih učenika u matematici i čitanju mogu negativno utjecati na ponudu vještina i konkurentnost Slovenije u budućnosti. Aktualna reforma školskih kurikuluma mogla bi uključivati i mjere za jačanje osnovnih vještina uz zelene i digitalne vještine, učenje jezika i poboljšanje poduzetničkih i financijskih kompetencija, a moglo bi se poraditi i na atraktivnosti nastavničke struke.

(25) Na temelju Komisijine ankete o poslovnom povjerenju[22] direktori poduzeća u slovenskoj industriji od sredine 2021. prijavljuju nedostatak radne snage koji znatno ograničava poslovanje. Stope slobodnih radnih mjesta također su znatno više od prosjeka EU-a. Unatoč mjerama koje se poduzimaju u okviru plana za oporavak i otpornost, i dalje je velik broj neobrađenih prijava stranih radnika zbog pretjerano složenih pravnih zahtjeva. Nedostatak radne snage i vještina već koči ulaganja i proizvodnju, posebno u industriji. Otežava i neometano pružanje usluga, uključujući zdravstvenu i dugotrajnu skrb. Stoga je za poticanje konkurentnosti i rasta važno povećati ponudu radne snage, među ostalim daljnjim poticanjem sudjelovanja na tržištu rada, privući radnike iz trećih zemalja i ojačati integraciju radnika migranata u tržište rada i društvo.

[22] Time series (Vremenski nizovi) – Europska komisija (europa.eu)

(26) U Sloveniji su javni rashodi za istraživanje, neistraživački rashodi poduzeća za inovacije i rashodi za inovacije po zaposleniku i dalje relativno niski. Ulaganja poduzetničkog kapitala u odnosu na BDP također su niska, posebno u usporedbi s prosjekom EU-a, što negativno utječe na poslovnu dinamiku, a time i kapacitet poduzeća za inovacije i rast. To pak koči konkurentnost Slovenije. Daljnjim poboljšanjem uvjeta za poduzetnički kapital moglo bi se privući više stranog kapitala i potaknuti rast inovativnih *start up* poduzeća.

(27) Imajući u vidu blisku povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je u 2024. državama članicama europodručja preporučilo da mjere za provedbu preporuke o ekonomskoj politici europodručja poduzmu i u okviru svojih planova za oporavak i otpornost. Za Sloveniju, preporuke 1., 2. i 3. doprinose provedbi prve, druge, treće i četvrte preporuke za europodručje.

PREPORUČUJE da Slovenija u 2024. i 2025. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Pravodobno dostaviti srednjoročni fiskalno-strukturni plan. U skladu sa zahtjevima reformiranog Pakta o stabilnosti i rastu, u 2025. ograničiti rast neto rashoda[23] na stopu koja je u skladu s uvjerljivim smanjivanjem duga opće države u srednjoročnom razdoblju i zadržavanjem deficita opće države ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a. Osigurati fiskalnu održivost socijalne zaštite i promijeniti strukturu poreznih prihoda povećanjem udjela održivih izvora koji potiču rast. Poboljšati učinkovitost javne potrošnje provedbom revizija potrošnje i boljim upravljanjem javnim ulaganjima.

2. Jačati administrativni kapacitet za upravljanje sredstvima EU-a, ubrzati ulaganja i održati dinamiku u provedbi reformi. Izbjeći nova kašnjenja kako bi se omogućila kontinuirana, brza i djelotvorna provedba plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, i tako osigurati završetak reformi i ulaganja do kolovoza 2026. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike. U okviru preispitivanja u sredini razdoblja, i dalje se baviti dogovorenim prioritetima, i radi poboljšanja konkurentnosti razmatrati mogućnosti koje pruža inicijativa Platforma za strateške tehnologije za Europu.

3. Ojačati konkurentnost daljnjim poticanjem stjecanja vještina tako da aktualna kurikularna reforma doprinese i jačanju osnovnih vještina i smanjenju manjka radne snage te promicanjem dinamičnosti poslovanja i osnivanja brzorastućih poduzeća poboljšanjem uvjeta za ulaganja poduzetničkog kapitala i institucionalne ulagače te ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik

[23] U skladu s člankom 2. stavkom 2. Uredbe (EU) 2024/1263 „neto rashodi” znači državni rashodi bez izdataka za kamate, diskrecijskih mjera na strani prihoda, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost te jednokratnih i drugih privremenih mjera.